

۲۲۶۹۶۴۵

۱۴۰۰، ۱۱، ۳۵

بخوانیم و عبرت بگیریم

www.ketab.ir

ناصر صبا

سرشناسه	: صبا، ناصر، ۱۳۳۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بخوانیم و عبرت بگیریم / ناصر صبا؛ ویراستار احسان توفیقی
مشخصات نشر	: تهران: نشر فریان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۰ ص.؛ ۵/۲۱×۵/۱۴ س.م.
شابک	: ۰ - ۱۱ - ۷۸۴۹ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا	
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: شعر فارسی - مجموعه‌ها Persian poetry - Collections
موضوع	: گور نبشته‌ها - ایران Epitaphs - Iran
موضوع	: مرگ - جنبه‌های قرآنی Death - Qur'anic teaching
موضوع	: عبرت - جنبه‌های قرآنی Admonition - Qur'anic teaching
رده بندی کنگره	: PIR ۴۰۳۲
رده بندی دیویی	: ۸ فا ۱/۰۰۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۷۱۹۲۳۴
وضعیت رکورد	: فیا

بخوانیم و عبرت بگیریم

ناصر صبا

ناشر: فریان

طراح جلد: یداله تناور

ویراستار: احسان توفیقی

چاپ و صحافی: فرهنگ و دانش

نوبت چاپ: بهمن‌ماه ۱۴۰۰ ه.ش

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۰ - ۱۱ - ۷۸۴۹ - ۶۲۲ - ۹۷۸

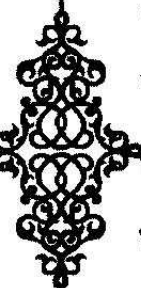
قیمت: اهدایی

آدرس: خیابان جمهوری، خیابان باستان جنوبی، کوچه نوری،

بن‌بست اول، پلاک ۲؛ تلفن: ۰۹۱۲۲۴۷۷۰۰۰

می‌خوانید

پیشگفتار	۵
فصل اول: مرگ و میر از نگاه آیات و روایات	۲۳
الف: از دیدگاه قرآن کریم	۲۳
ب: روایات	۳۱
فصل دوم: آموزه‌ها در سنگ مزار	۴۹
الف: سنگ قبر شهدا	۴۹
ب: سنگ نوشته‌های اشخاص متوفی	۶۰
فصل سوم: نوشته‌های پشت ماشین‌ها	۱۱۵
الف: نوشته‌های معمولی	۱۱۶
ب: نوشته‌های طنزآلود (برای رفع خستگی)	۱۳۷
فصل چهارم: اشعار	۱۴۱
فهرست منابع	۲۲۵
کتاب‌های منتشر شده صبا در یک نگاه	۲۲۷

پیشگفتار

جهان سربه سر عبرت و حکمت است
چرا زو همه بهر من غفلت است

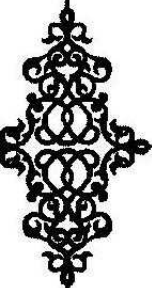
(فردوسی)

از جمله شناخت‌هایی که در سعادت انسان مؤثر است،
«عبرت‌شناسی» است.

عبرت‌شناسی، گستره‌ی زیادی دارد: گذشت زمان،
سرگذشت اقوام پیشین و ظهور و افول قدرت‌ها، سپری شدن
عمر و جوانی و فرا رسیدن پیری، مرگ و میر انسان‌ها و بسیاری
مسائل دیگر وجود دارد که برای همگان عبرت است که اگر
پیام و پند آن دریافت شود، می‌تواند چراغی فرا راه انسان باشد
و جلوی خطرهای و آسیب‌ها را بگیرد.

عبرت از ریشه «عبور» و گذشتن است؛ یعنی عبور از سطح و
ظاهر حوادث و وقایع و رسیدن به عمق و پیام یک حادثه و
تغییر حالت.

راغب اصفهانی آن را «گذر کردن از حالی به حال دیگر»
معنا کرده و عبرت گرفتن را حالتی دانسته که از شناخت مطالب

مشهود و آشکار، به دریافت مطالب پنهان می‌توان رسید.^۱
 بعضی با دیدن و خواندن و دانستن برخی رخ دادها، از آن‌ها
 عبور نمی‌کنند و به واقعیات دیگر نمی‌رسند و در همان پوستهٔ
 ظاهری و نماد محسوس و مشهود واقع می‌مانند. بعضی هم
 از آن می‌گذرند و به اعماق می‌رسند و پیام‌ها و درس‌هایی
 می‌گیرند.

قرآن کریم، پس از ذکر سرنوشت اقوام پیشین، انسان‌ها را
 به عبرت گرفتن توصیه می‌کند و تاریخ امت‌های گذشته را
 نوعی عبرت برای آیندگان می‌شمارد «فانظروا کیف کان...»
 (بنگرید که چگونه بود وضع...) ما را به تأمل و شناخت و
 بهره‌گیری فرا می‌خواند.

در بیش از ده آیه قرآن ترغیب و تشویق فراوان به «سیر در
 ارض» [یوسف، ۱۰۹. حج، ۴۶. روم، ۹. فاطر، ۴۴. غافر،
 ۸۲ و ۲۱. آل عمران، ۱۳۷. انعام، ۱۱. نحل، ۳۶. نمل، ۶۹.
 عنکبوت، ۲۰. روم ۴۲] شده است، «سیر در ارض» در فرهنگ
 قرآن، به معنای جهان گردی بی هدف و احياناً، با هدف اشباع

۱. راغب اصفهانی، مفردات، واژه عبرت.

غرائز حیوانی نیست، بلکه به معنای بررسی حوادث تاریخی و دیدن جغرافیای حوادث، جهت عبرت آموزی است.

«أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ...»^۱

آیا اینان سیر در زمین نمی کنند تا بنگرند سرنوشت آنان (طغیانگران پیشین) چگونه شد...؟

«قُلْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ»^۲

بگو سیر در زمین داشته باشید تا بنگرید عاقبت تکذیب کنندگان چگونه شد.

در این آیه و امثال آن، «نظر» هدف سیر در ارض معرفی شده است و «نظر» یعنی «عبرت آموزی».

عبرت آموزی هدف طرح حوادث تاریخی فراوان در قرآن است. در بسیاری از آیات، داستان های انبیاء بزرگ الهی آمده است. در این داستان ها، هرگز هدف قرآن داستان سرائی محض نیست، بلکه هدف ارائه رهنمود از رهگذر این

۱. سوره روم، آیه ۹

۲. سوره انعام، آیه ۱۱

داستان‌های سازنده است. بر همین اساس است که در هیچ يك از قصص انبیاء، از مسائل بی‌فایده یا کم‌فایده‌ای که نقشی در هدایت ندارد سخن به میان نیامده است؛ از تاریخ ولادت، تاریخ وفات، عدد اولاد، همسر یا همسران و ... سخنی نیست. و از طرفی دیگر، گاه يك حادثه آموزنده از زندگی پیامبری را (مانند بت شکنی ابراهیم، خشم مقدّس او، استقامت نوح و...) چندین بار تکرار می‌کند تا در سایه تکرار این حادثه سازنده، بذرفضائل در جان‌ها پا گرفته و شجره طوبای کمالات جان بگیرد. در رابطه با دیگر حوادث تاریخی نیز، روال قرآن همین است؛ تا آنجا که قرآن کریم پی‌گیری مسائل بی‌فایده در حوادث تاریخی را به تمسخر می‌گیرد. به عنوان نمونه، قرآن کریم پی‌گیری این مسئله در داستان اصحاب کهف که اینان چند نفر بودند را نکوهش می‌کند.^۱

مسئله عبرت آموزی در برخی از آیات نیز، صریحاً ذکر شده است. به عنوان نمونه:

(الف)- در سوره آل عمران آیه ۱۳ عنایت حضرت حق به رزمندگان جنگ بدر و القاء رُعب در دل دشمنان را **مایه عبرت**

صاحبان بصیرت بیان می‌کند.

« قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ النَّفْتَا فِئَةٌ تَقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَى كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأَى الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُوَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ».

در دو گروهی که در میدان جنگ بدر باهم روبرو شدند، نشانه و درس عبرتی برای شما بود. يك گروه در راه خدا نبرد و جمع دیگری که کافر بودند (در راه شیطان پست) در حالی که آنها گروه را با چشم خود و برابر آنچه بودند می‌دیدند (و این عاملی برای وحشت و شکست آنها شد و خداوند هر کس را بخواهد) و شایسته بدانند) با یاری خود تأیید می‌کند). در این عبرتی است برای صاحبان بصیرت.

عبرتی که حضرت حق گوشزد می‌کند این است که در جنگ، ایمان حرف اول را می‌زند نه نیرو و سلاح، اگر ایمان بود عنایت حق هم هست «إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يَثْبِثْ أَقْدَامَكُمْ»^۱

اگر شما خدا را یاری کنید خداوند شما را یاری کرده و ثابت قدم می‌دارد.